

A jó harcra buzdítással (2Tim 4,7) kezdődik a kötet harmadik nagy fejezete, Clairvaux-i Szent Bernát *De laude novae militiae*ja (Az új lovagság dicséretéről). Ez az idehaza először megjelent szöveg a Templomos Lovagrendnek íródott eredetileg. Bernát nagy pártfogójuk volt, felismerve bennük a lehetőséget, hogy a *miles Christi* általa korábban csak a szerzetesekre használt fogalmát kiterjeszthesse a lovagságra is, kétszeresen is Krisztus lovagjává tehesse a Rend, és így az új lovagság tagjait. A templáriusoknak szigorú rendet írt elő, amelyben a „fegyelmetlen fiú elpusztul”. Hivatásuk a keresztény hit védelme, testben és lélekben egyaránt felvértezve. A szerzetesek hármasságát is ezért kellett letenniük. Nem szabad hasonlítaniuk a világi lovagság zülöttebb harcosaira.

A mű utolsó nyolc fejezete a meghódított Szentföld szent helyeit veszi sorba, amelyeket be kell járnia mindenkinek, aki az új keresztény lovagság tagjának tartja magát. Szent Bernát itt pontos lelki útmutatót ad minden állomáshoz, pedig ő maga sohasem járt a Szentföldön. Saját magának és híveinek is a lelki Jeruzsálem megtalálását tűzte ki célul, amelyben a harc csak eszköz, s nem cél. (Szent István Társulat, 1999)

PÁNCZÉL HEGEDŰS JÁNOS

A BALATON AKADEMIA KÖNYVSOROZATA

A Balaton Akadémia Szíjártó István igazgató irányításával eredményesen tevékenykedik annak az elképzelésnek valóra váltásán, amelyet Németh László úgy fogalmazott meg, hogy a „szellem szigetein” alakulhat ki művelt magyarság, s e szigetekkel együtt is kell működniük, hogy a képzés korszerű, időálló lehessen. Az 1993-as tanévnnyitő óta gondokkal, nehézségekkel, értetlenséggel is meg kellett küzdeniük, de az Akadémia változatlan lelkesedéssel működött továbbra is, s megjelentette könyvsorozatát is, amely szellemi hitvallásának és törekvéseinek egyik dokumentuma. Nem lenne könnyű feladat e félszáz könyvecskét témakörök szerint csoportosítani, hiszen a társadalomtudományok éppúgy képviselve vannak, mint a természettudományok. Az Akadémia által vallott elvek megalapozói és gazdagítói Széchenyi Istvántól kezdve a már említett Németh Lászlóig ugyanúgy életre kelnek, mint a kisebbségi magyarok ügye, földrajzi és néprajzi érde-

kességek, irodalmi antológiák és a hajdani Magyarország felfedezése sorozat folytatásaként izgalmas úti beszámolókat olvashatunk.

Találomra ragadnék ki néhányat.

Hadd kezdjem a sort Sánta Ferenc *Téli vi-rágzás* című, bolgár-magyar nyelvű novelláskötetével. Sánta a magyar próza egyik legnagyobb ígérete volt, regényei vagy olyan elbeszélései, mint a *Sokan voltunk*, a *Kicsi madár* és még jónéhány, Tamási Áron világát idézték, modern környezetben és gondolkodással, megőrizve Ábel életre hívójának mítoszi mélységét. Aztán hosszú csend, amelynek okát csak találgatni lehet. Az író egy-egy valóságát, helyzetértékelését ismerve óhatatlanul Berzsenyi emlékképe merülhet föl képzeletünkben: mintha századunk írója is világnézeti, bölcséleti és esztétikai kérdések tanulmányozásába mélyedt volna, hogy megfeleljen ellenfeleinek? önmagának? túlzott igényeinek? — nem tudhatjuk. Így hát maradnak e régebbi, remek novellák, a hatvanas évek irodalmának magaslati pontjai.

Németh István Péter, a jeles lírikus válogatásában és tanulmányával jelent meg a *Borággal állok* című magyar bordaloskönyv, amely Balassitól napjainkig tekintti át a magyar borokról szóló versek gazdag sorát. Csak fájdalom irigységgel olvashatom e szerelmi vallo-másokat, hiszen nem tartozhatom a borivók kasztjába. Szerencsére az égetett szeszeknek még nincs ilyen antológiája, csak Bacchust ünneplik a költők, s azt az ünnepi együtt-létet, amely a barátságnak is szülője, de az „ős Kaján” szellemalakjának is életre hívója. Mindenesetre inkább Garay Jánosnak legyen igaza, aki megjelenezte a „füredi borvizet”, amelyből „üdv” s nem búlódi rész-ségesség fakadt.

Nagyon elgondolkodtató Eröss János *Szé-kelyföldi üzenete*. A szerző a sepsiszentgyörgyi Székely Múzeumban tevékenykedett, emellett csontfaragó művész is volt. Életművét a Balaton Akadémiának adományozta özvegye. A könyvecske egy tragikus életút foglalata, emellett egy kiállítás rendhagyó katalógusa. A művészt 1959-ben egy koncepció perben 15 évre ítélték, iszonyú körülmények között végzett kényszermunkát az 1964-es amnesztiáig. Érdemes elgondolkodni mélyen keresztény önvallomásán: „A szenvedést..., amit a sors rám mért, emelt fővel viseltem, mert igaz ügyért szenvedtem ártatlanul. A koncepció perok korifeusai lassan mind a semmibe hullanak, s megmarad az az ember, aki tiszta becsülettel és felemelt fővel még az ellenségeinek is megbocsájt.”

Sárközy Csaba: *A Kalokagathia kör* címmel erdélyi kerékpártúrák tapasztalatait összegezte. A szombathelyi tanár képzőművész tanítványaival indult útra. Élményeiket nemcsak naplószerűen rögzítette, hanem illusztrációk sora is teljesebbé teszi benyomásaikat. Lehangoló élményeiket az emberi szolidaritás számos emlékezetes megnyilvánulása ellenpontoszza: erdők, műemlékek pusztulnak, de az összetartozás érzése szívesen él tovább.

„Úgy érzem... — írja a naplóhoz fűzött jegyzetében Szijártó István —, hogy az a tanári munka, melynek egy töredékét felvillantotta a kötet — a magyar iskolarendszer legfőbb reménye.” (*Balaton Akadémia*, 1999)

RÓNAY LÁSZLÓ

ANNO DOMINI: JÉZUS A SZÁZADOKON ÁT Virtuális kiállítás

„Menjetek el az egész világra, és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek”. A feltámadt Krisztus szavait kétezer év alatt apostolok sok-sok generációja hallotta meg s követte. A világ eközben a technika fejlődése révén nemcsak egyre kisebb lett, de virtuális világokkal is bővült. Az internet irodaépületei, szórakozónegyedei, áruházai, könyvtárai között most egy galériában az Evangélium terjedésének, hatásának főbb állomásait felvillantó kiállítás nyílt Krisztus megtestesülésének kétezredik évfordulója alkalmából.

Az *Anno Domini: Jézus a századokon át* című virtuális kiállítást a kanadai Alberta Tartományi Múzeum rendezte, ahol 2000 októberétől valóságos változata is látható lesz. A kurátor, David J. Goa bevezető szavai szerint a kiállítás elsősorban azokhoz a fiatalabb generációkhoz kíván szólni, akik jórésze csak nagyon keveset tud Jézusról. Az *Anno Domini* bemutatja Jézus alakját és hatását az elmúlt két évezred társadalmára, kultúrájára, politikájára.

A kiállítás nyitóképe egy 18 Jézus-ábrázolásból összeálló kör, középen a következő szöveggel: „Anno Domini: Jézus a századokon át. Két évezred szívének felfedezése. Válassz egy képet, hogy megkezdhesd utazásod”. A tizennyolc kis kép mindegyike egy terembe vezet, ahonnan további melléktermekbe lehet eljutni. A kiállítás alapját Jaroslav Pelikan *Jesus Through the Centuries: His Place in the History of Culture* (1985), valamint

The Illustrated Jesus Through the Centuries (1997) című könyvei képezik, melyekben a szerző a különböző korok Jézus-képeit követi nyomon. Jézus arcának változó vonásaira utalnak az *Anno Domini* kiállítás témakörei, mint például „a zsidó Jézus”, „a királyok királya”, „az ember fia”, „a lélek jegyese”, „a szabadító”. A Jézus-arcokat képek, valamint angol, olasz és francia nyelven olvasható idézetek és rövid magyarázatok mutatják be.

A 18 teremcsoport között nincs közvetlen átjárás, a továbbhaladáshoz újra és újra vissza kell térni a nyitóképhez. A Krisztus-ábrázolások küllőivel a kör egyben kerék is, jelképezve az időt, amelybe belépett a megtestesült Isten, kinek változatlan arcát a történelemben változó vonásokkal rajzolta meg az ember.

A kiállítás elsősorban a kereszténységben kevésbé járatos embereknek és a fiataloknak szeretne új ismereteket adni. A rövid és egyszerűen fogalmazott magyarázó szövegek érthetőségét szómagyarázat is segíti. Ha a humanizmust, reformációt, iszlámot, missziókat, polgárjogi mozgalmakat és sok más eseményt, ideológiát bemutató néhány mondatos magyarázó szövegek a tájékozottabb látogatóknak kevés új információval szolgálnak is, a kétezer évet átfogó időutazás nekik is érdekes lehet. A Bibliából, szentektől, íróktól vett rövid idézetek további ugrópontokat (links) rejtenek magukban, amelyekben azután az olvasó már saját gondolatai alapján indulhat tovább.

A helyszín nélküli virtuális kiállítás érdekessége helyi színezete. A bemutatott múalkotások legnagyobb része kanadai múzeumokból, gyűjteményekből való, s a kísérő szövegek, idézetek többször is megidézik Kanada történelmét.

A *virtuális Jézus a századokon át*: így hirdeti kiállítását az edmontoni múzeum. A szokatlan mondatban az eredeti angol *virtual* szónak több jelentése van. Egyrészt jelzi a kiállítás médiumát: a kiállított tárgyakat nem fizikai valóságukban, hanem a képernyő fénypontjaiban mutatja meg. Másfelől lényegében illetve hatásában létező, de közvetlenül nem megjelenő valóságot is jelent. Ebben az értelemben utal a kiállítás témájára, a feltámadt Krisztus nem fizikai valóságában élő jelenlétére kétezer év történelmében. Az *Anno Domini* kiállítás Jézus történelmet is formáló erejét jeleníti meg. (Címe: www.pma.edmonton.ab.ca, illetve www.chin.gc.ca/annodomini.)

LUKÁCS ÁGOTA